

4. Коммисаров В.Н. Общая теория перевода. Интегрирующая концепция М. Снелл-Хорнби.

5. Селескович Д. Интерпретировать для того, чтобы переводить.

6. Рум А. On translators ethics.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ АНТРОПОНІМІВ У ЦИКЛІ РОМАНІВ ДЖ. РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР»

Шпак О.П.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Одним із важливих питань сучасного перекладознавства є проблема перекладу художньої літератури. Перш за все, при перекладі творів з однієї мови на іншу важливо враховувати культурологічний аспект. Часткові проблеми виникають при перекладі антропонімів, так як для деяких важко підібрати українські відповідники.

Метою даної статті є дослідження імен головних персонажів у циклі романів Дж. Роулінг «Гаррі Поттер» для того, щоб виявити специфіку символічного значення власних назв і його збереження при перекладі українською мовою.

Проблему перекладу власних імен циклу романів Дж. Роулінг з англійської мови на українську частково досліджували Д.І. Єрмолович, С. Флорін, Н.К. Гарбовський, В.І. Карабан, Т.Р. Кияк, І.В. Корунець.

Актуальність роботи зумовлена необхідністю розробки перекладацьких стратегій передачі власних назв у творах Дж. Роулінг.

Існує поширена думка про те, що імена на письмі слід переносити (з мови на мову) без жодних змін, внаслідок чого антропоніми транскрибують. Насправді лише найвний чи недосвідчений перекладач може вважати імена власні в тексті «острівками відпочинку» [2, с. 25].

Автор закладає у власні назви прихований символічний сенс, котрий визначає роль персонажа у творі, відображає його характер, зовнішність тощо. Неправильний переклад сприяє тому, що цей символічний сенс втрачається або трактується читачем неправильно. Якщо автору потрібно використати ім'я для опису соціального середовища, або посміятися над певними особистими характеристиками другорядного персонажа, то таке ім'я, як правило, перекладається. Коли мова йде про ім'я головного персонажа, то варто подумати – слід перекладати його чи транскрибувати?

У «Гаррі Поттері» антропоніми утворюють особливий лінгвістичний міфологічний пласт, який може бути переданий читачеві тільки за умови правильного перекладу. Створюючи магічний світ, авторка намагалася якомога

більше приховати повсякденність за допомогою різних художніх методів. Окрім англійських антропонімів, вона вживає ті, які походять з латинської та французької мови. Дж. Ролінг використовує ім'я персонажа для опису соціального статусу, характеру, статусу, роду занять та зовнішніх характеристик. Приховане «особливе» значення імені розкриває контекст, і лише таким чином перекладач зобов'язаний передати читачеві їхнє внутрішнє значення.

Головним персонажем твору є *Гаррі Поттер*. Повне ім'я Гаррі – *Harry James Potter*. Так, в етимологічному словнику знаходимо, що *potter* давньоанглійською *pottere*, походить від *pot*, і означає «гончар» [4, с. 323]. У сучасній Англії це ім'я вважається розповсюдженим і звичайним, без особливого сенсу. Це свідчить про те, що авторка хотіла донести, що великою людиною може стати простий маленький хлопчик. При перекладі цей символізм не є помітним, так як ім'я *Гаррі* не є традиційним для нашої культури.

Головним ворогом Поттера є *Лорд Волдеморт*. Ім'я «*Волдеморт*» (*Voldemort*) сприймається при читанні як ім'я французького походження, складене з двох іменників, поєднаних прийменником: *vol de mort*. З французької *mort* має значення «смерть», а *vol* перекладається як «політ», тобто ім'я *Темного Лорда* трактуємо як «політ смерті». В оригіналі даний антропонім має прихований сенс, який не варто розкривати і при перекладі, тому ім'я доцільно транскрибувати.

Ім'я *Герміони Грейнджер* (*Hermione Granger*) теж натякає на просте походження персонажа. З тексту книги нам відомо, що дівчина походить з сім'ї маглів, тобто тих, хто не володіє магією. *Granger* у перекладі – «власник ферми». Крім цього ім'я «*Герміона*» утотожнемо з грецьким богом магії та науки – Гермесом. Її ім'я вказує на особисті риси дівчини. У даному випадку – це велика любов до навчання та гострий розум. Античність відноситься не лише до англійської культури, а й до світової, тому адаптувати ім'я українською не потрібно.

В імені *Северуса Снейпа* приховано багато скритих сенсів. По-перше, *severe* перекладається як строгий, серйозний, жорсткий. По друге, *to snare* має значення «*огризатись*». Такі риси поведінки є характерними для даного персонажа, адже професор *Снейп* – один з найзагадковіших та строгих персонажів «Гаррі Поттера». Зазначимо, що в українському перекладі символізм імені не передано.

Крім *Гаррі Поттера* та *Волдеморта* до головних персонажів відносимо також найкращого друга *Гаррі Поттера*, на прізвище *Візлі* (*Weasley*), яке асоціюється зі словом *weasel* – «*куниця*». За словами Дж. К. Ролінг, куниці в Британії вважаються символом нещастя. Це певним чином відображається на сімействі Візлі, оскільки за сюжетом вони дуже бідні [4, с. 321].

Ворогами головного персонажа є *Люциус Малфой* (*Lucius Malfoy*) та його син *Драко* (*Draco*). На нашу думку, ім'я *Люциус* походить від «*lucifer*» і характеризує даного персонажа як негативного. Онім *Драко* пов'язаний з

«*dracon*» і також говорить про риси характеру хлопця. *Cirius Блек* (*Sirius Black*) – хрещений батько *Гаррі*, був анімагом та вмів перетворюватися на велику чорну собаку. Це яскраво простежується в імені – *Cirius* – це назва зірки, альфи Великого Пса. «*Black*» перекладається з англійської мови як «чорний».

У англомовних читачів прізвище *Дурслі* «*Dursley*» не викликає ніяких негативних асоціацій і говорить лише про те, що сім'я, яка його носить, родом з Британії. В українському перекладі воно викликає алузії зі словом «дурний». Таким чином відбувається заміна авторської інформації, а отже і бачення персонажів – перекладацьким.

Отже, культовий цикл романів Джоан Роулінг «Гаррі Поттер» надзвичайно цікавий і унікальний не лише з точки зору сюжету, а й оригінальності та символічності імен. Герої названі у дусі жанру фентезі, в якому автор відображає вигаданий світ та своє бачення не лише в подіях, але і в іменах та прізвищах. При перекладі варто враховувати прихований сенс власних назв, тому що іноді саме вони можуть стати тим ключем, що відчинить двері у «таємниче» художнього твору.

Література:

1. Гудманян А. Г. Відтворення власних назв у перекладі: автореф. дис. доктора філол. наук. К., 2000. 29 с.
2. Любимов Н. Перевод – искусство. М.: Международные отношения, 1992. 127 с.
3. Попович Н. Ф. Літературно-художня антропонімія ХІХ-ХХ ст. Ужгород, 2004. 265 с.
4. Weekley Ernest. A Concise Etymological Dictionary of Modern English. New York: E.P. DUTTON AND COMPANY, INC., 1952. 480 p.

ПЕРЕКЛАД ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ЯК ЗАСІБ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Ягнич М. Є.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Глобалізація, у зв'язку з якою відбувається взаємопроникнення культур, актуалізує такі поняття як міжнаціональна та міжкультурна комунікація. Саме вони стали основою для багатьох сучасних досліджень у царині лінгвістики, соціології, культурології, психології, політології, літературознавства. На сучасному етапі суспільно-політичні умови породжують проблему адекватної, толерантної міжкультурної комунікації, яка виникає тільки за умови повного взаєморозуміння носіїв різних культур.